

(Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaselt vastuvõetud aktid)

NÕUKOGU ÜHINE SEISUKOHT 2005/329/ÜVJP,

25. aprill 2005,

mis käsitleb tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu osalisriikide 2005. aasta konverentsi lepingu läbivaatamise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

(6) Tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise 2000. aasta konverents võttis vastu lõppdokumendi.

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artiklit 15,

(7) Tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise 2005. aasta konverentsi ettevalmistuskomitee pidas kolm istungijärku: 8. aprill–19. aprill 2002, New Yorgis, 28. aprill–9. mai 2003 Genfis ning 26. aprill–7. mai 2004 New Yorgis.

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liit käsitleb jätkuvalt tuumarelvade leviku tõkestamise lepingut ülemaailmse tuumarelvade leviku tõkestamise korra nurgakivina, tuumadesarmeeringu saavutamise põhialusena (vastavalt tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu artiklile VI) ning olulise elemendina rahuotstarbelistel eesmärkidel tuumaenergia kasutamise edasiarendamises.

(8) Nõukogu võttis 29. aprillil 1997 vastu ühismeetme 97/288/ÜVJP Euroopa Liidu osalemise kohta tuumaalase ekspordikontrolli läbipaistvuse edendamises.⁽³⁾

(2) Nõukogu võttis 17. novembril 2003 vastu ühise seisukoha 2003/805/ÜVJP massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamist käsitlevate mitmepoolsete lepingute ülemaailmse kohaldamise ja tugevdamise kohta.⁽¹⁾ Euroopa Ülemkogu võttis 12. detsembril 2003 vastu massihävitusrelvade leviku vastase strateegia.

(9) Nõukogu võttis 17. mail 2004 vastu ühismeetme 2004/495/ÜVJP IAEA tegevuse toetamise kohta tuumajulgeoleku programmi alusel ja massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamise raames.⁽⁴⁾

(3) ÜRO julgeolekunõukogu võttis ühehäälselt vastu resolutsiooni 1540 (2004), mis nimetas massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levikut ohuks rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule.

(10) Nõukogu võttis 1. juunil 2004 vastu massihävitusrelvade leviku vastast julgeolekualgatust toetava avalduse.

(4) Tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu osalisriikide 1995. aasta konverents lepingu läbivaatamise ja pikendamise kohta võttis vastu otsused tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu tähtajatult pikendamise kohta, tuumarelvade leviku tõkestamise ja tuumadesarmeeringu põhimõtete ja eesmärkide kohta ning nimetatud lepingu läbivaatamise protsessi tõhustamise kohta, samuti resolutsiooni Lähis-Ida kohta.

(11) Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) tuumarelvade vabade riikide, Euratomi ja Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) vahelise kontrollikokkuleppe lisaprotokollile, Prantsusmaa, Euratomi ja IAEA vahelise kaitsemeetmete lepingu lisaprotokollile ning Ühendkuningriigi, Euratomi ja IAEA vahelise kaitsemeetmete lepingu lisaprotokollile on alla kirjutatud ja need jõustusid 30. aprillil 2004.

(5) Nõukogu võttis 13. aprillil 2000 vastu ühise seisukoha 2000/297/ÜVJP, mis käsitleb tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu osalisriikide 2000. aasta konverentsi lepingu läbivaatamise kohta.⁽²⁾

(12) Lepingu läbivaatamise 2000. aasta konverentsi tulemusi ja tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise 2005. aasta konverentsi ettevalmistuskomitee kolme koosoleku arutelusid ning praegust olukorda silmas pidades on asjakohane ajakohastada ja edasi arendada ühises seisukohas 2000/297/ÜVJP sätestatud eesmäärke ja nimetatud seisukoha tingimuste kohaselt läbi viidud algatusi,

⁽¹⁾ ELT L 302, 20.11.2003, lk 34.

⁽²⁾ EÜT L 97, 19.4.2000, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 120, 12.5.1997, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 182, 19.5.2004, lk 46.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA ÜHISE SEISUKOHA:

Artikkel 1

Euroopa Liidu eesmärgiks on tugevdada ülemaailmset tuumarelva leviku tõkestamise korda, aidates kaasa tuumarelva leviku tõkestamise lepingu osalisriikide 2005. aasta konverentsi (lepingu läbivaatamise kohta) edukate tulemuste saavutamisele.

Artikkel 2

Artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks peab Euroopa Liit:

- a) aitama kaasa tuumarelva leviku tõkestamise lepingu toimimise struktureeritud ja tasakaalustatud läbivaatamisele lepingu läbivaatamise 2005. aasta konverentsil, sealhulgas nende kohustuste rakendamisele, mis nimetatud lepingu osalisriigid on võtnud, ning samuti nende valdkondade identifitseerimisele, milles võib püüda teha tulevikus edusamme, ning nende vahendite identifitseerimisele, mille kaudu nimetatud edusamme teha;
- b) aitama saavutada konsensust tuumarelva leviku tõkestamise lepinguga kehtestatud raamistiku alusel, toetades lepingu läbivaatamise ja pikendamise 1995. aasta konverentsil vastu võetud otsuseid ja resolutsiooni ning tuumarelva leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise 2000. aasta konverentsi lõppdokumenti, pidades silmas praegust olukorda ja edendades muuhulgas järgmisi olulisi küsimusi:

1. jõupingutused tuumarelva leviku tõkestamise lepingu terviklikkuse säilitamiseks ja selle rakendamise tugevdamiseks;
2. tuumarelva leviku tõkestamise lepingu tunnustamine ainulaadse ja asendamatu mitmepoolse kokkuleppena rahvusvahelise rahu, julgeoleku ja stabiilsuse säilitamiseks ja tugevdamiseks, kuna see kehtestab õigusliku raamistiku tuumarelvade suurenenud leviku tõkestamiseks ja sellise kontrollimehhanismi edasiarendamiseks, mis tagab, et tuumarelvavabad riigid kasutavad tuumaenergiat üksnes rahuotstarbel, ning kuna see kujutab endast tuumadesarmeerimise saavutamise põhialust vastavalt tuumarelva leviku tõkestamise lepingu artiklile VI;
3. tuumarelva leviku tõkestamise lepingu ülemaailmse kohaldamise suunas töötamine;
4. rõhutamine, et on absoluutselt vajalik tagada, et kõik osalisriigid järgivad tuumarelva leviku tõkestamise lepingu kõiki sätteid;
5. tuumarelva leviku tõkestamise lepinguga mitteühinenud riikide üleskutsumine võtma tuumarelva tõkestamise ja desarmeerimise kohustust ning kõnealuste riikide üleskutsumine ühinema tuumarelva leviku tõkestamise lepinguga tuumarelvavabade riikidena;

6. tunnustamine, et pärast lepingu läbivaatamise 2000. aasta konverentsi lõppu on tuumarelvastumise alal toimunud tõsised sündmused;
7. ÜRO julgeolekunõukogu kui lõpliku arbiitri rolli tugevdamise vajaduse rõhutamine, et ÜRO julgeolekunõukogu saaks võtta asjakohased meetmed, kui ei järgita tuumarelva leviku tõkestamise lepingust tulenevaid kohustusi, vastavalt Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) põhikirjale, kaasa arvatud kaitsemeetmete kohaldamine;
8. tähelepanu juhtimine tuumarelva leviku tõkestamise lepingust taganemise võimalikele tagajärgedele rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule. Nimetatud lepingust taganemist mittesoodustavate meetmete võtmise soovitamise.
9. taotlemine, et lõpetataks tuumaenergiaalane koostöö nende riikidega, kelle puhul IAEA ei suuda anda piisavat tagatist, et kõnealuse riigi tuumaprogrammi kasutatakse üksnes rahuotstarbelistel eesmärkidel, niikauguks, kui agentuur suudab vastava tagatise anda;
10. Lähis-Ida riikide üleskutsumine kujundama Lähis-Idast tuumarelva- ja teiste massihävitusrelvade ning nende kandevahendite vaba tsooni vastavalt lepingu 1995. aasta läbivaatamise ja pikendamise konverentsi resolutsioonile Lähis-Ida kohta;
11. tuumaleviku tõkestamise režiimi Vahemere piirkonnas rakendamise käsitlemine esmatähtsana, kuna julgeolek Euroopas on seotud julgeolekuga selles piirkonnas;
12. tuumarelvavabade tsoonide olulisuse tunnustamine rahu ja julgeoleku jaoks kõnealuse regioonriikide vahel vabatahtlikult sõlmitud lepingute alusel;
13. selle rõhutamine, et on vajalik teha kõik võimalik, hoidmaks ära tuumaterrorismi ohtu, mis seondub terroristide võimaliku ligipääsuga tuumarelvadele või tuumamaterjalile, mida võidakas kasutada radioaktiivse aine laialipaiskamise seadmete tootmiseks, ning sellega seonduvalt vajaduse rõhutamine järgida julgeolekunõukogu resolutsioonist 1540 (2004) tulenevaid kohustusi. Kõrge radioaktiivsuseastmega kinniste kiirgusallikate julgeoleku tugevdamine. G8 ja IAEA tegevuse toetamine selles osas;
14. tõdemine, et pidades silmas tuumarelvastumise ja terrorismi kasvanud ohtu, tuleks leviku julgeolekualgatus, ülemaailmse ohu vähendamise algatus ja G8 ülemaailmne koostööalgatus heaks kiita;
15. üldiste kaitsemeetmete lepingute ja lisaprotokollide ülemaailmsele kohaldamisele üleskutsumine;

16. tunnustamine, et üldiste kaitsemeetmete lepingutel ja lisaprotokollidel on hoiatav mõju tuumarelvade levikule ja nad on tänapäevase kontrollimise standardiks, ning töö jätkamine tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu kohustuste mis tahes rikkumiste avastamise suurendamise nimel;
17. IAEA kuberneride nõukogu tunnustuse palumine selle kohta, et üldiste kaitsemeetmete lepingu ja lisaprotokollide sõlmimine on tänapäevase kontrollimise standardiks;
18. selle rõhutamine, et IAEA omab asendamatu rolli kontrollimisel, kas riigid järgivad oma kohustusi tuumarelvade leviku tõkestamise valdkonnas ning nõudmise korral riikide abistamisel tuumamaterjalide ja -rajatiste julgeoleku suurendamisel, ning riikide üleskutsumine toetama agentuuri;
19. asjakohaste ja tõhusate ekspordikontrollide tähtsuse tunnustamine järgides julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (2004) ja vastavalt tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu artikli III lõikele 2;
20. tõhusate ekspordi, transiidi, ümberlaadimise ja reeksporti kontrollide rakendamine siseriiklikul tasandil, sealhulgas asjakohaste õigus- ja haldusnormide rakendamine sel eesmärgil;
21. kooskõlas julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1540 (2004) tõhusate kriminaalsanktsioonide jõustamine, et ära hoida ebaseaduslikku ekspordi, transiiti, vahendamist, kauplemist ja nendega seotud rahastamist;
22. Zanggeri komitee ja tuumatarneriikide gruppi (NSG) innustamine jagada oma kogemusi ekspordi kontrolli vallas, et võimalda kõigil riikidel tugineda Zanggeri komitee korrale ja NSG suunistele;
23. tuletada meelde vajadust tugevdada NSG suuniste tugevdamist lähiajal, et neid kohandada tuumarelvade leviku tõkestamise uute väljakutsetega;
24. tuumamaterjalide füüsilise kaitse konventsiooniga ühinenud riikide üleskutsumine töötama muudetud konventsiooni kiire sõlmimise nimel;
25. tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu osalisriikide õiguse omada tuumaenergiat rahuotstarbelistel eesmärkidel tunnustamine, vastavalt nimetatud lepingu artiklile IV ja võttes nõuetekohaselt arvesse selle artikleid I, II ja III;
26. tuumaohutuse, jäätmete ohutu käitlemise ja kiirguskaitse suurendamiseks tehtava koostöö jätkamise tähtsuse rõhutamine ning nende riikide, kes seda veel teinud ei ole, üleskutsumine ühinema esimesel võimalusel kõikide asjakohaste konventsioonidega ning rakendama täielikult kõiki nendest tulenevaid kohustusi;
27. märkimine, et tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu osalisriigid võivad vastavalt selle lepingu artiklile IV kasutada tuumaenergiat rahuotstarbelisel, muuhulgas elektri, tööstuse, tervise ja põllumajanduse valdkondades;
28. selliste tagatiste väljatöötamise innustamine, mis tagavad asjakohastel tingimustel juurdepääsu tuumakütusega seonduvatele teenustele või kütusele endale;
29. riikidevahelisi tuumakütusesüklile lähenemise viise käsitleva IAEA ekspertide grupi aruande arvesse võtmine ja selle läbitöötamise kiire alustamise IAEA poolt;
30. pärast külma sõja lõppu toimunud tuumarelvade vähendamise tunnustamine, tuumarelvastuse üldise vähendamise vajaduse rõhutamine tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu artikli VI alusel süstemaatilise ja järkjärgulise tuumadesarmeerimise saavutamiseks ning sellega seoses Moskva lepingu ratifitseerimise tervitamine 2003. aastal Vene Föderatsiooni ja Ameerika Ühendriikide poolt, rõhutades samal ajal vajadust nende relvastust veelgi rohkem vähendada;
31. Venemaa ja USA presidendi 1991.–1992. aastal tehtud deklaratsioonide (nende mittestrategiliste tuumarelvavarude ühepoolse vähendamise kohta) rakendamise vajaduse rõhutamine ning kõikide riikide, kelle valduses on mittestrategilisi tuumarelvade, üleskutsumine lülitama need vähendamise ja kõrvaldamise eesmärgil üldisesse relvakontrolli- ja desarmeerimisprotsessi;
32. pöördumatuse põhimõtte kohaldamise tunnustamine, et juhtida kõiki meetmeid tuumadesarmeerimise ja -relvade kontrolli valdkonnas panusena rahvusvahelise rahu, julgeoleku ja stabiilsuse säilitamiseks ja võttes arvesse nimetatud tingimusi;
33. tuumarelvade hävitamise ja kõrvaldamise programmide ja lõhestuva materjali kõrvaldamise, nagu see on määratletud G8 maailmapartnerluse alusel, tähtsuse tunnustamine tuumadesarmeerimise seisukohalt;

34. jõupingutuste jätkamine, et tagada läbipaistvus, mis on desarmeerimise vallas edasisi edusamme toetav vaba-tahtlik usaldust suurendav meede;
35. kuna üldine tuumakatsetuste keelustamise leping on tuumadesarmeerimise ja tuumarelva leviku tõkestamise režiimi oluline osa ning eesmärgiks on selle võimalikult kiire ja tingimusteta jõustumine, siis riikide, eriti II lisas mainitud riikide üleskutsumine nimetatud lepingu viivitamata ja tingimusteta allkirjutada ja ratifitseerida ning kuni selle jõustumiseni kõikide riikide üleskutsumine moratooriumist kinni pidama ja hoiduma igasugusest tegevusest, mis on vastuolus nimetatud lepingu sätete ja sellest tulenevate kohustustega. Üldise tuumakatsetuste keelustamise lepingu organisatsiooni ettevalmistuskomisjoni töö olulisuse rõhutamine ning selle lepingu ratifitseerinud riikide eriesindaja, kelle ülesandeks on edendada nimetatud lepinguga liitumist kogu maailmas, töö aktiivne toetamine;
36. desarmeerimiskonverentsi taas üleskutsumine võimalikult kiiresti ja eeltingimusteta sõlmima mittediskrimineeriv ja ülemaailmselt kohaldatav leping, millega keelustatakse lõhustuva materjali tootmine tuumarelvade või muude tuumalõhkeseadmete jaoks, ning pidades silmas selles sisalduvat erikoordinaatori aruannet ja tema volitusi ning kuni selle lepingu jõustumiseni, kõikide riikide üleskutsumine kuulutama ja säilitama moratoorium lõhustuva materjali tootmise suhtes tuumarelvade või muude tuumalõhkeseadmete jaoks. EL tervitab nende viie tuumarelvariigi tegevust, kes on asjakohase moratooriumi kuulutanud;
37. kõikide asjaomaste riikide üleskutsumine võtma asjakohased praktilised meetmed, et vähendada tahtmatu tuumasõja ohtu;
38. tuumarelva leviku tõkestamise lepingu osalisteks olevate tuumavabade riikide julgeolekutagatiste küsimuse lahendamise jätkamine;
39. tuumariikide üleskutsumine veel kord kinnitama ÜRO julgeolekunõukogu resolutsioonis 984 (1995) märgitud olemasolevaid julgeolekutagatise ning allkirjastama ja ratifitseerima asjaomased protokollid tuumarelvavabade tsoonide kohta, mis koostati pärast nõutud konsultatsioone, tunnustades, et neile tsoonidele on kättesaadavad lepingu kohased julgeolekutagatised;
40. üldise desarmeerimise vajaduse rõhutamine;
41. bioloogiliste ja toksinrelvade konventsiooni ning keemiarelvade konventsiooni ülemaailmse kohaldamise ja rakendamise ning konventsionaalse relvastuse kont-
- rollile kaasa aitavate konventsioonide, meetmete ja algatuste tähtsuse rõhutamine;
42. ballistiliste kanderaketide leviku tõkestamist käsitleva Haagi tegevusjuhendi ülemaailmsele kohaldamisele ja tõhusale rakendamisele üleskutsumine;
43. regionaalse ebastabiilsuse ja ebakindluse probleemide ning konfliktsituatsioonide, mis on tihti relvastusprogrammide ajendiks, lahendamise suunas töötamine.

Artikkel 3

Euroopa Liidu poolt artikli 2 kohaldamiseks võetavad meetmed sisaldavad:

- kui see on asjakohane, siis Euroopa Liidu lepingu artikli 18 tingimuste kohaseid eesistujariigi demaršše, eesmärgiga edendada tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu ülemaailmset kohaldamist;
- Euroopa Liidu lepingu artikli 18 kohaseid eesistujariigi demaršše tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu osalisriikide suhtes, et ergutada neid toetama käesoleva ühise seisukoha artiklis 2 sätestatud eesmärgid;
- kokkuleppe saavutamist liikmesriikide poolt ettepaneku eelnõu osas, mis käsitleb tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu osalisriikidele Euroopa Liidu nimel kaalumiseks esitatavaid sisulisi küsimusi ja mis võivad olla aluseks tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise 2005. aasta konverentsi otsustele;
- Euroopa Liidu avaldused, mille on teinud eesistujariik üldise arutelu ja kolmes peamises komitees toimunud arutelude käigus.

Artikkel 4

Käesolev ühine seisukoht jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Artikkel 5

Käesolev ühine seisukoht avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Luxembourg, 25. aprill 2005

Nõukogu nimel

eesistuja

J. ASSELBORN